
OBSAH

Poděkování	6
Předmluva	7
Tváře sarkoidózy	12
Úvod	14
1 Sarkoidóza a její definice	16
<i>Vítězslav Kolek</i>	
2 Sarkoidóza z historického pohledu	19
<i>Vítězslav Kolek</i>	
3 Názory na etiologii sarkoidózy	24
<i>Vítězslav Kolek</i>	
3.1 Predispozice	24
3.2 Hypotetické vyvolávající agens	27
4 Mikromorfologické nálezy u sarkoidózy	34
<i>Vítězslav Kolek, Tomáš Tichý, Jozef Škarda</i>	
4.1 Smysl a význam granulomu	35
4.2 Vývojové fáze granulomu	35
4.3 Klasifikace granulomů	37
4.4 Mikromorfologie sarkoidního granulomu	38
4.5 Buněčné populace sarkoidního granulomu	39
4.6 Tělíska v sarkoidním granulomu	43
4.7 Obrazová dokumentace – mikromorfologické nálezy granulomů	44
4.8 Zvířecí modely granulomu	44
5 Epidemiologie sarkoidózy	56
<i>Vítězslav Kolek</i>	
5.1 Epidemiologie sarkoidózy ve světě	56
5.2 Epidemiologie sarkoidózy na našem území	62
5.3 Další faktory výskytu sarkoidózy	65
6 Věkové aspekty sarkoidózy	68
<i>Vítězslav Kolek, Barbora Pastorová, Monika Žurková</i>	
6.1 Věk nemocných v zahraničních studiích	68
6.2 Věk nemocných v českých studiích	69

7	Genetické aspekty sarkoidózy	71
	<i>Martin Petřek, Vítězslav Kolek, Karel Lenhart</i>	
7.1	Tradiční genetický pohled na sarkoidózu	71
7.2	Moderní koncepce genetiky sarkoidózy z pohledu genetika	79
8	Imunologické mechanismy v patogenezi sarkoidózy	87
	<i>Ilja Stříž, Eva Kriegová</i>	
8.1	Buňky přirozené imunity	88
8.2	Buňky adaptivní imunity	94
8.3	Úloha cytokinů u sarkoidózy	97
8.4	Úloha interakcí imunitních buněk v patogenezi sarkoidózy	102
8.5	Imunologické aspekty – závěry pro praxi	105
8.6	Úloha chemokinového systému	105
9	Klinické projevy sarkoidózy	111
	<i>Vítězslav Kolek, Monika Žurková, Renáta Aiglová, Barbora Bábková, Pavel Horák, Vladimíra Sládková, Miloš Táborský, Martin Žurek</i>	
9.1	Formy onemocnění	111
9.2	Orgánové projevy sarkoidózy	113
9.3	Sarkoidóza dýchacího ústrojí	115
9.4	Mimoplicní sarkoidóza	118
9.5	Klinické projevy sarkoidózy v naší populaci	137
10	Sarkoidóza v různých fázích života / v různých životních situacích	139
	<i>Vítězslav Kolek, Monika Žurková</i>	
11	Průběh a prognóza sarkoidózy	143
	<i>Vítězslav Kolek</i>	
12	Vyšetřovací metody u sarkoidózy	146
	<i>Vítězslav Kolek, Miroslav Heřman, Pavel Koranda, Miloš Táborský, Vladimíra Sládková, Barbora Bábková, Monika Žurková</i>	
12.1	Anamnéza a fyzikální vyšetření	147
12.2	Vyšetření krve u sarkoidózy	148
12.3	Funkční vyšetření plic	153
12.4	Kožní testy	156
12.5	Radiologické zobrazovací metody sarkoidózy	156
12.6	Radionuklidové metody u sarkoidózy	187
12.7	Vyšetřovací metody u mimoplicní sarkoidózy	197
12.8	Bronchoskopie u sarkoidózy	222
12.9	Vyšetřování kondenzátu vydechovaného vzduchu	232
13	Provádění biopsie u sarkoidózy	234
	<i>Vítězslav Kolek, Miloš Táborský, Renáta Aiglová</i>	
13.1	Biopsie prováděné z bronchů, plic a nitrohrudních uzlin	235
13.2	Biopsie prováděné z jiných orgánů	240

14	Vyšetřovací algoritmus u sarkoidózy	244
	<i>Vítězslav Kolek</i>	
15	Kveimův antigen – historická diagnostická metoda	247
	<i>Vítězslav Kolek</i>	
16	Pojem aktivita sarkoidózy	248
	<i>Vítězslav Kolek</i>	
17	Léčba sarkoidózy	252
	<i>Vítězslav Kolek, Monika Žurková, Renáta Aiglová, Barbora Bábková, Vladimíra Sládková, Miloš Táborský</i>	
17.1	Historické poznámky	252
17.2	Principy léčby	252
17.3	Léčebná schémata plicní sarkoidózy	254
17.4	Systémové kortikosteroidy – léčby I. linie	256
17.5	Inhalační kortikosteroidy	258
17.6	Kortikosteroidy šetřící léky – léčba II. linie	260
17.7	Biologická léčba – léčba III. linie	264
17.8	Jiné léky zasahující do cytokinové sítě	267
17.9	Farmakologická a nefarmakologická léčba specifických situací	270
17.10	Léčba mimoplicní sarkoidózy	274
18	Plicní rehabilitace u pacientů se sarkoidózou	283
	<i>Kateřina Neumannová</i>	
18.1	Vstupní vyšetření před zahájením plicní rehabilitace	284
18.2	Edukace	287
18.3	Pohybová léčba – vytrvalostní a silový trénink	287
18.4	Respirační fyzioterapie	288
18.5	Měkké a mobilizační techniky	289
18.6	Ostatní fyzioterapeutické koncepty	289
18.7	Nutrice, psychosociální podpora a ergoterapie	289
19	Diferenciální diagnostika	291
	<i>Vítězslav Kolek, Joachim Müller-Quernheim, Martina Vašáková, Martina Šterclová</i>	
19.1	Diferenciální diagnostika granulomatózních procesů	291
19.2	Diferenciální diagnostika intersticiálních plicních procesů	298
19.3	Diferenciální diagnostika lymfadenopatií	304
19.4	Diferenciální diagnostika kožních lézí	306
20	Vztahy sarkoidózy a jiných nemocí	308
	<i>Vítězslav Kolek, Miloš Pešek, Karel Balihar, Radka Bittenglová, Lucie Zdrhová</i>	
20.1	Sarkoidóza a nádory	308
20.2	Sarkoidóza a asthma bronchiale	309
20.3	Sarkoidóza a chronická obstrukční plicní nemoc	309
20.4	Sarkoidóza a tuberkulóza	310
20.5	Sarkoidóza a lepra	311
20.6	Sarkoidóza a gastroezofageální reflux	311

21	Posuzování pracovní schopnosti u nemocných sarkoidózou	315
	<i>Vítězslav Kolek</i>	
22	Psychické problémy pacientů se sarkoidózou	316
	<i>Lia Hubáčková</i>	
22.1	Únava	317
22.2	Deprese a anxieta	318
22.3	Vlastní zkušenosti s psychoterapií pacientů se sarkoidózou.	318
23	Nemoc z pohledu pacienta	322
	<i>Vítězslav Kolek, Jan Hrdý</i>	
23.1	Dotek smrti	323
23.2	Odpovědi na dotazy pacientů	327
24	Kazuistiky sarkoidózy	329
	<i>Vítězslav Kolek, Monika Žurková, Lýdia Žarnayová, Martina Šterclová, Martina Vašáková, Jan Anton</i>	
25	Závěr	346
	<i>Vítězslav Kolek</i>	
	Literatura	347
	Přehled použitých zkratk	410
	Seznam obrázků	413
	Medailonky autorů	416
	Rejstřík	431